

(א) [נע' מוס' לעיל ו. ד"ה שבעה], (ב) [נ"ל מהו וגי' רי"ף ור"ש רבה בר רב הונא], (ג) לעיל מט', (ד) [ע"ך לעמוד הקודם], (ה) [נ"פ: כדן, ו] [גיטין ס: ט], (ו) [למקנן פי:].

תורה אור השלם

1 בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור ומת או נשבר או נשבה אין ראיה שבעת ימי תהיה בין שניהם אם לא שילח ידו במלאכת רעהו וְלֹקַח בעליו ולא ישלם: שמות כב ט י

2 למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמור: משלי ב ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דדכו וכו' על כספו ונתון שני דבין: (ב) ר"ה עד שלא וכו' אין בהם: נ"ב תימה דכפ' הובח דף מט מנזרח דש דבנימס משום ממוסרי אמנה:

גליון הש"ס

גמ' בשלם פלגא. עין ב"ב דף סב ע"ב מוס' ד"ה איתמר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זיל אייתי ראיה. נ"ב גי' הרי"ף ור"ש ר"ה פשעט דה וע' במלחמות:

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פג.

ואפי' במקום מדרון נמי. היאך נפטר בשבועה במקום שבני אדם רגילין להלך אל"כ מציא עדים: היכא דאיכא ראיה. במקום שעדים מצויין: נייסי ראיה. ולא יפטר בשבועה כאיסי ור' מאיר אית ליה נתקל אנוס הוא הלכך שומר שכן נמי פטור ודאיסי לית ליה: ה"ג ור' חייה בר אבה וכו' ולא גרסינן אלא. ומילתא דכפי נפשיה מתוך הא דרמינן לעיל דר"מ אדר' מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר מצברא וכו' ור' חייה בר אבה פליג אדר' אלעזר ואמר לעולם חד מנא הוא ונתקל ודאי פושע הוא והכא היינו טעמא דמיפטר בשבועה: שבועה זו תקנת חכמים. להיפטר בה ולקמיא מפרש מאי משתבע הא פשע: שאם אי אפסא. פטורו מן המשלומין כשנתקל אין לך אדם וכו' שדואג שלא יכשל ותשכר: היכי משתבע. לרבי חייה בר אבה אליבא דר"מ הא ודאי פושע הוא: ואפסא רבי יהודה. לאיפלוגי ולמימר נתקל לאו פושע הוא אלא קרוי לאונס ולפשיעה ודמי לגניבה ואצידה ותקנת חכמים אין כחן אלא האי כי דיניה והאי כי דיניה: (ז) אין גמרא כרבי מאיר. דשניהן פטורין בשבועה שמעמי אף אני ומיהו תמיה אני דבשלתא שומר חנם משתבע ללא פשע דאנא בעלמא כר' יהודה צבירא לך דנתקל לאו פושע הוא ולא אנוס אלא שומר שכן כו': כנסתפא. רחבה: זיוא. קורה היואל מן הכותל וצולטת לרשות הרבים: אייסי ראיה. ואינו נאמן בשבועה אלא בעדים: וזנייה לך. קניתי לך: וקניפו להו. החמילו: קלא איס להו. אימת החמילו ואכל מי היו ושל מי היו שמה שלך היו או קניתי חומץ בדמים פחותים ולא אכלך החמילו: דדכו באגרא. מוט כפוף באמנעו ונתנו על כספו (ח) ונושא שני דבין (ט) שני ראשו ונושא צו משא כבד: משלם פלגא. פועל שקבל עליו להוליך חביות ממקום למקום ונשאם באותו מוט וכשר משלם פלגא: מאי טעמא נפש להו. ולא היה להטעינו לדכו: ווטרי להבי. וכיון דלכו ראו לשני משאות דרך בני אדם להתחזק ולטוענו כלאחד הלכך דמי נמי לאונס: דדכו צדיגלא. עץ מפולל ברשא וקושר צו משא שני בני אדם ומכניס לאורו בין שני פלליו ומוטל על צ' כתפיו וקורין אותו בלשון אשכנו גבלי'א ורשאו של מטה ארוך וכשעומד לפוש מניגו בקרקע: משלם כוליה. שפשיעה היא שהרבה במשא שני בני אדם: שקולאי. נושאי משאות ומצרו ליה שלא במקום מדרון ובפשיעה אי נמי צדיגלא: צדיק טובים. לפני משורת הדין: וארחוס צדיקים טשמו. סיפיה דקרא הוא:

HebrewBooks.org © Mazonaim Publishers. No commercial use allowed.

ואפילו במקום מדרון נמי התינה היכא דליכא ראייה אבל היכא דאיכא ראייה ניתר ראייה ונפטר דתניא איסי בן יהודה אומר אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם (ז) הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ור' חייה בר אבה א"ר יוחנן "שבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמר משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינה במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינה היכא דליכא ראייה היכא דאיכא ראייה ניתר ראייה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיוא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיהי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה ה' ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אול זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מובנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייה בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר ג' נשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד וזוטר לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר ז' חנן תברו ליה הגהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימיהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימיהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימיהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין וארחות צדיקים תשמור:

השובר את הפועלי' ואמר להם להשכים ולהעריב. פי"י נששכנן סתמא ואמר להם אחר שהשכינן כבר להשכים ולהעריב אבל אם התנה מעיקרא הכל לפי מנאל: פועל

אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמר משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינה במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינה היכא דליכא ראייה היכא דאיכא ראייה ניתר ראייה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראייה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיוא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיהי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה ה' ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אול זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מובנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייה בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר ג' נשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד וזוטר לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר ז' חנן תברו ליה הגהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימיהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימיהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימיהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין וארחות צדיקים תשמור:

לעני רש"י גבלי'א. קלשון בכרמניה.

מוסף רש"י צא ואמור להם כו'. שניהם את בני לחור במנאלו עד שלא יתחילו במנאלה ולפסוק להם מוונות קלס (לעיל סט.).

הדרן עלך השובר את האומנין

השובר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב ימקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן במקום שנהגו לזון זיון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתך לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: גמ' פשיטא לא צריכא דטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעברדינן לך עבדתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

השובר את הפועלים. אינו יכול לכופן בגמרא פריך פשיטא: מתיקה. ליפתן: נשעהו. צעת מלכותו דמלך והדיוט הוה: שם בני אברהם יצחק ויעקב. וסעודתו של אברהם גדולה משל שלמה כדמפרש בגמרא: עד שלא הסחילו במנאלה. דלזן כחן אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום ממוסרי אמנה דלילו משהחמילו לא תוכל לחזור: גמ' דטפא. הוסיף על שכן משאר פועלין: בכניסות

צו א מיי פי"ג מהל' שפירות הל' ב ועי' בהשנות ובמ"מ סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' דט סעי' א:

ב [מיי' פי"ג מהל' גאלה הל'ג טושיע ח"מ סי' קפז סעי' א]:

צו ג מיי פי"ג מהל' שפירות הלכה א סמג טס טושיע ח"מ סי' דט סעי' א ותי' רעד סעי' בן וסי' ט"ה סעי' א:

צו ד ד ה מיי פי"ג מהל' שולחן וזמפין הל' ט סמג עשין ד טושיע ח"מ סי' קפז סעי' ב:

צו ז מיי פי"ג מהל' שפירות הל' ב סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' דט סעי' ב:

א ח מיי פי"ט מהל' שפירות הל' א סמג עשין פט טושיע ח"מ סי' של סעי' א:

ב ט מיי טס טושיע טס סעי' ב:

ג י מיי טס טושיע טס סעי' א:

לעני רש"י גבלי'א. קלשון בכרמניה.

מוסף רש"י צא ואמור להם כו'. שניהם את בני לחור במנאלו עד שלא יתחילו במנאלה ולפסוק להם מוונות קלס (לעיל סט.).